

16-05-2012

Број: 05-05-1-1472-2/12
Сарајево, 16. мај 2012. године

17-05-2012
01,02-05-2-637/12 S

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Допуна број 3 Споразума о финансирању у вези са Државним програмом за Босну и Херцеговину на основу ИПА - Помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину. Допуну споразума је потписала гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције, 26. новембра 2010. године, у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање ове Допуне споразума молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-21-05-5-6254-1/12
Sarajevo, 09.05.2012. godine

16-05 11
05 05/1472

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PREDMET: Prijedlog Odluke o ratifikaciji Dopune broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu

U prilogu dostavljamo prijedlog Odluke o ratifikaciji Dopune broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu, koji je utvrdilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 6. sjednici održanoj 03.05.2012. godine, kako bi Predsjedništvo Bosne i Hercegovine provelo postupak u skladu sa odredbama člana 15.-17. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00) i donijelo Odluku o ratifikaciji navedene Dopune.

Dopuna broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu potpisana je u Sarajevu 26. novembra 2010. godine.

U ime Bosne i Hercegovine Dopunu je potpisala gospođa Nevenka Savić, direktorica Direkcije za evropske integracije Bosne i Hercegovine, a i ime Komisije Evropskih zajednica, gospodin Pierre Mirel, direktor.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine donijelo Odluku o prihvatanju Dopune broj 3 gore navedenog Sporazuma, i određivanju potpisnika, na 75. sjednici, održanoj 07. jula 2010. godine.

S poštovanjem,

Prilog: kao u tekstu

MINISTAR

Klarko Lagumdžija

ДОПУНА БР. 3

СПОРАЗУМА О ФИНАНСИРАЊУ У ВЕЗИ СА ДРЖАВНИМ ПРОГРАМОМ ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ НА ОСНОВУ ИПА - ПОМОЋ У ТРАНЗИЦИЈИ И КОМПОНЕНТА ЈАЧАЊА ИНСТИТУЦИЈА ЗА 2007. ГОДИНУ

Који је првобитно закључен између Комисије Европских заједница и Босне и Херцеговине 31. јула 2008. године

Европска комисија, даље у тексту "Комисија",

са једне стране, и

Босна и Херцеговина, даље у тексту "држава корисница",

са друге стране,

заједнички као "Стране",

С обзиром да:

- (а) Комисија је 20. децембра 2007. године усвојила Одлуку Ц(2007)6698 којом се успоставља Државни програм за Босну и Херцеговину у склопу ИПА Помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину („Програм“). Овај Програм проводи се путем Споразума о финансирању склопљеног између Комисије Европских заједница и Босне и Херцеговине 31. јула 2008. године.
- (б) Комисија је 16. фебруара 2009. године усвојила Одлуку Комисије Ц(2009)867 којом се мијења и допуњава Државни програм за Босну и Херцеговину за 2007. годину да би се омогућила обнова кућа у општини Котор Варош. Повезана допуна Споразума о финансирању потписана је 29. јуна 2009. године. Програм је додатно измијењен и допуњен 30. априла 2010. године Одлуком Комисије Ц(2010)2376 са циљем продужења завршног рока за уговарање до 30. новембра 2010. године. Повезана допуна бр. 2 Споразума о финансирању потписана је 24. јуна 2010. године.
- (ц) Програм је додатно измијењен и допуњен 9. новембра 2010. године Одлуком Комисије Ц(2010)7795 да би се прерасподијелило 1.200.000 ЕВР унутар приоритетне осе 1 политички критеријуми за наставак подршке идентификацији несталих лица у Босни и Херцеговини.
- (д) Неопходно је ускладити Споразум о финансирању са измјенама и допунама Програма усвојеним Одлуком Комисије Ц(2010)7795.

СПОРАЗУМЈЕЛЕ СУ СЕ О СЉЕДЕЋЕМ:

Члан 1.

Споразум о финансирању у вези са Државним програмом за Босну и Херцеговину у склопу ИПА Помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину мијења се као у наставку: „Додатак А Споразума о финансирању закљученог између Европске комисије и Босне и Херцеговине 31. јула 2008. године и додатно измењен допуном бр. 1 од 29. јуна 2009. и допуном бр. 2 од 24. јуна 2010., замјењује се Додатком ове Допуне бр. 3.

Члан 2.

Сви остали услови и одредбе Споразума о финансирању остају непромијењени.

Сачињено у два оригинална примјерка на енглеском језику, од којих се један примјерак уручује Комисији, а један држави корисници.

Потписала, за и у име
Босне и Херцеговине
/у потпису/

Невенка Савић
Национални IPA координатор
Директор
Дирекције за европске интеграције
Сарајево,

Датум: 26.11.2010.

Потписао, за и у име
Комисије
/у потпису/

Pieter Mirel
Директор
Европска комисија

Брисел,

Датум: 11.11.2010.

ДОДАТАК

Државни програм ИПА 2007 – Босна и Херцеговина

1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Корисник	Босна и Херцеговина
ЦРИС број	2007/019-352
Година	2007.
Износ	49.736.394 ЕВР
Орган провођења	Европска комисија
Завршни датум за закључивање споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2008.
Завршни датуми за уговарање	30. новембар 2010. Ови датуми односе се и на национално суфинансирање.
Завршни датуми за извршење	2 године након коначног датума за уговарање. Ови датуми односе се и на национално суфинансирање.
Шифре сектора	11110, 11420, 12110, 14010, 15010, 15020, 15030, 15040, 15050, 15066, 16110, 16310, 21010, 22010, 22030, 23010, 24010, 31110, 32130, 33110, 41010, 43040
Буџетска линија	22.020200
Носилац програмирања	ДГ ЕЛАРГ Ц1
Носилац провођења	Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини

2. ПРИОРИТЕТНЕ ОСЕ / ПРОЈЕКТИ

Приоритетне осе ЕУ ИПА 2007 помоћи за Босну и Херцеговину резултирају из процјене потреба за преошћивањем јаза између актуелне ситуације у подручјима реформе и напретка који се очекује у оквиру Европског партнерства и процеса стабилизације и придруживања.

Приоритети су у складу са реформом сектора и планом развоја Босне и Херцеговине, као и њеним главним стратегијама: Средњорочна развојна стратегија (МТДС) и Стратегија европских интеграција. Главни стратешки циљ претприступне помоћи Босни и Херцеговини је подршка земљи у транзицији из земље потенцијалног кандидата у земљу кандидата и до чланства у Европској унији.

Процјена потреба довела је до низа приоритета који се огледају у Вишегодишњем индикативном програму (МИПД) 2007-2009 за Босну и Херцеговину.

Број пројеката произлази директно из приоритета утврђених у Европском партнерству који одређује више од 150 акција које треба подржати ИПА. Он такође одражава потребе земље које је формулисао корисник. Припрему програма ИПА 2007 увелико је покренула земља корисница, а повезана је са великим бројем актера (сва државна министарства и државне институције). Довео је до високог нивоа „власништва“ и одрживости у цијелој влади.

Главна стратешко размишљање било је да се промовише изградња капацитета, да се ријеша главни предуслов за провођење Споразума о стабилизацији и придруживању и, истовремено, главни недостатак у Босни и Херцеговини која још увијек има младу државну администрацију. С обзиром на ограничена финансијска средства ИПА 2007, велики инвестициони пројекти нису приоритизовани јер не могу имати потребни развојни утицај. Припремне активности су, међутим, предвиђене, нарочито у подручју инфраструктуре и економске и социјалне кохезије.

Приоритетне осе су описане у четири кључна подручја: Оса 1. Политички захтјеви, Оса 2. Социо-економски захтјеви, Оса 3. Европски стандарди, и Оса 5. Дијалог са цивилним друштвом. (Нота: Програми заједнице (приоритетна оса 4 у оквиру ИПА), обухваћена је ЦАРДС 2006 и није предвиђена никаква алокација у оквиру овог програма).

2.2 ОПИС ПРОЈЕКТА

Попис са насловима и буџетом 46 пројеката у оквиру ИПА АП 2007 налази се у прилогу.

Оса 1 – Рјешавање политичких захтјева

1) УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ УКЉУЧЕНОСТИ И ПОВРАТКА

Повратак

Више од милион избјеглица и расељених лица вратило је посјед над својим пријератним домовима у Босни и Херцеговини. Међутим, стварно заузимање, нарочито у погледу „повратка мањина“, знатно је мање. Број избјеглица значајно се смањује, али, према процјени, има пола милиона људи који још разматрају повратак, а још увијек постоји значајан број регистрованих избјеглица и расељених лица унутар Босне и Херцеговине. Главни програми повратка, као што је пројекат СУТРА који финансирају Европска комисија и Холандија и проводи УНДП, значајно су допринијели овом постигнућу. Фонд за повратак основан 2005. године такође је допринио обнови стамбених јединица у 30 општина. Међутим, услови потребни за одржив повратак, укључујући приступ помоћи у обнови, запошљавању, здравственој њези, пензијама, комуналним услугама и образовању, још увијек треба да буде побољшан.

Општина Сребреница представља бројне специфичне проблеме у том смислу, повезане нарочито са масакром 8.000 њених грађана Бошњака 1995. године. Питање Сребренице је још увијек нарочито осјетљиво у Босни и Херцеговини. У тој мјери предложено је да се подржи пројекат усмјерен на идентификацију бројних жртава овог масакра, тиме утврђујући истину и доприносећи у одређеној мјери разрешењу сукоба.

Операције деминирања настављају се у Босни и Херцеговини и кључни су фактор у повратку избјеглица. Процјењује се да има још 67.000 мина и око 650.000 неексплодираних убојних средстава која утичу на 10.000 локалитета. Усвојен је нови План деминирања за 2009. годину. Провођење ће изискивати сталну укљученост међународне заједнице.

Да би се ријешила ова питања, провешће се сљедеће акције:

- Уклањање мина и технички надзор са циљем смањења ризика од противвјешадијских мина и јачања локалних и регионалних утицаја дјелотворног уклањања мина на око 1,5 милиона m².
- Обнова кућа и повезаних техничких инфраструктурних објеката за подршку одрживом повратку у општину Котор Варош. Пројекат ће се проводити путем гранта након позива за достављање приједлога пројекта. Критеријуме за одабир и попис крајњих корисника одобриће Комисија.
- Помоћ Одјелу форензичких наука Међународне комисије за нестала лица са циљем идентификације жртава сребреничког масакра 1995. године кроз тестирање ДНА.

Социјална укљученост

Системи социјалне безбједности имају ограничена средства и фрагментирани су. Ово има негативан утицај на многе категорије социјално рањивих и инвалидних лица, с обзиром на ограничена доступна средства. Ипак, једна трећина укупног буџета додјељује се демобилисаним борцима, што још додатно ограничава остале рањиве категорије. Напримјер, око 50% инвалидних лица нема здравствену заштиту, а огромна већина је незапослена. Многе избјеглице настављају да живе у веома тешким околностима и у многим дијеловима земље још увијек не користе основне пензијске и здравствене одредбе упркос законским прописима на државном нивоу о томе. Ефикасне политике за подршку социјално рањивим лицима треба изградити.

Конвенција о правима дјетета уграђена је у правни систем Босне и Херцеговине. А надлежни органи су посвећени правима и добробити дјете. Министарство за људска права и избјеглице израдило је нацрт Акционог плана за заштиту дјете за период 2002 – 2010. под окриљем УНИЦЕФ-а, али здравствена и социјална заштита дјете није обезбијеђена, а инвалидној дјети недостаје довољна здравствена њега и могућности за образовање. ИПА 2007 предвиђа велики пројекат са УНИЦЕФ-ом уз

суфинансирање од стране ЕУ, ДФИД и Норвешке усмјерен на провођење акционог плана.

Пројекат усмјерен на рјешавање ових питања је:

- Јачање система социјалне заштите и укључености за дјецу у Босни и Херцеговини, успостављањем владине структуре која ће дефинисати и провести Систем социјалне заштите и укључености за дјецу у оквиру ширег контекста процеса социо-економске реформе и развоја у Босни и Херцеговини. Пројекат ће суфинансирати Норвешка и ДФИД (УК) а провести УНИЦЕФ путем споразума о директном гранту.

2) ВЛАДАВИНА ЗАКОНА

Реформа правосуђа и полиције

Упркос недавном напретку и консолидацији, правосудни систем у Босни и Херцеговини још увијек се суочава са препрекама свом ефикасном раду, као што су четири паралелне и одвојене јурисдикције на нивоу државе, Републике Српске, Федерације Босне и Херцеговине и Брчког, различити законски системи, 14 министарстава правде, четири различита правосудна испита за правнике итд. Снажни напори су начињени да се смањи број неријешених предмета, али он остаје огроман (више од 1,9 милиона крајем 2006. године). Грађани се жале на кршење њихових права на ефикасну законску заштиту, на слободан приступ суду и дуге поступке, а судије су често преоптерећене предметима. Алтернативне вансудске мјере рјешавања као што су медијација и арбитража могу се такође увести у правосудни систем.

На државном нивоу, главни органи који се баве правосуђем су:

- Државно Министарство правде Босне и Херцеговине са ограниченим надлежностима и бројем особља,
- Државни Суд са међународним „Регистром“
- и Високи судски и тужилачки савјет (ВСТВ) који значајно води реформу правосуђа али има само ограничене ресурсе. ВСТС, као независни и аутономни орган, наставља да игра важну улогу у побољшању стања у правосуђу. Има јасан законски мандат да обезбиједи одржавање независног, непристраног и професионалног правосуђа.

Развој у правосуђу омета непостојање координисане стратегије за овај сектор: постоји широки консензус да је треба развити под окриљем Министарства правде Босне и Херцеговине.

Иако је Дирекција за реформу полиције успјешно извршила свој задатак да сачини извјештај и акциони план за реформу полиције, до сада није било политичког консензуса да се настави са његовим провођењем. Стога није могуће у овој фази

предвидјети и креирати пројекте подршке за овај процес. Технички савјети и обезбјеђивање специјализоване опреме (телекомуникациона, форензичка итд.) настављају се са финансирањем из ЦАРДС 2006, јер постоји консензус међу полицијским снагама да се ојача обука, координација и професионалне вјештине. Једно такво идентификовано подручје је борба против прања новца и сарадња између полицијских органа и тужилаца.

Програми у пољу правосуђа и полиције укључиваће:

- Подршку стратешком планирању, координацији помоћи и капацитетима за европске интеграције у државном и ентитетским министарствима правде Босне и Херцеговине, да се помогне развој конкретног плана рада за успостављање и функционисање ефикасних јединица одговорних за ове задатке, као и припрема планова за вишегодишњу помоћ правосуђу у свим секторима.
- Повећавање ефикасности правосуђа кроз успостављање система за управљање предметима (ЦМС) за судове и тужилаштва у 24 суда; израда нове верзије ЦМС-а за тужилаштва, те обука ИЦТ особља у судовима и ВСТВ-у. Средства ће бити додијелена кроз споразум о директном гранту са ВСТВ-ом.
- Ефикасно управљање затворима: припремити неопходне предуслове за успостављање конзистентног и економичног система управљања затворима у цијелој земљи и капацитете за развој политике управљања; увести алтернативне санкције и шему за надзор прекршилаца као и припремити нови регулаторни режим за прекршиоце са менталним хендикепом.
- Заједничка обука СИПА-е, Јединице за финансијско обавјештавање и Јединице за криминалистичко истраживање, тужилаца, финансијских регулаторних агенција и институција, за јачање капацитета јединица за финансијско обавјештавање и криминалистичко истраживање у истраживању и анализирању сумњивих трансакција, те побољшање сарадње са тужиоцима и финансијским регулаторним агенцијама у борби против прања новца и финансирања тероризма.

3) РЕФОРМА ЈАВНЕ УПРАВЕ И УСТАВНА РЕФОРМА

Босна и Херцеговина има неефикасне административне структуре. „Државна стратегија за реформу јавне управе“ усвојена је у љето 2006. године, али још није проведена, иако је кључни приоритет Европског партнерства. Заједничку проведбену структуру („ПАР-платформа“) усвојиле су у мају 2007. године владе РС-а, ФБиХ и Брчко Дистрикта и треба је потврдити Савјет министара Босне и Херцеговине. Меморандум о разумијевању о мултидонаторском Фонду за јавну управу за провођење стратегије такође је одобрен као резултат текућих пројеката ЦАРДС подршке. Канцеларија за координацију реформе јавне управе (ПАРЦО) и даље је ипак слаба и треба додатну помоћ, са само 6 попуњених од 17 радних мјеста, и ограниченом буџетском подршком.

Полицијска координација у вези са европским интеграцијама је много напреднија. Дирекција за европске интеграције (ДЕИ) успјела је да се организује као референтна тачка за питања европских интеграција (стратегија европских интеграција, подршка преговорима о СПП, провођење правне стечевине (acquis) Европске уније, законска апроксимација, програмирање финансијске помоћи). Подршку сада треба довести на наредни ниво, гдје ДЕИ пружа знања о европским интеграцијама и капацитете у свим секторима ЕУ acquis, нарочито онима повезаним са провођењем споразума СПП, кад буде потписан и на снази.

Према овим подацима, јавља се консензус да садашње структуре Босне и Херцеговине нису прикладне за припремање за европске интеграције, и да је потребна боља и јаснија расподјела надлежности за преузимање и провођење бројних обавеза које споразум СПП подразумева. Коначни циљ је успоставити ефикасне структуре које могу обезбиједити политичку стабилност, економски и социјални развој, и припремити се за чланство у Европској унији. Заједничку платформу припремио је Посебни представник Европске уније и предложио је политичким странкама да би наставиле преговоре за уставну реформу. Платформа, једном кад се одобри, намијењена је да обезбиједи пуно „власништво“ локалних актера над процесом, уз снажну подршку међународне заједнице (ЕУСР, ЕЦ, предсједништво ЕУ и САД).

Закон о омбудсмену усвојен је у марту 2006. године и предвиђа спајање институција ентитетских омбудсмена са државним омбудсменом у складу са међународним конвенцијама. Стварно спајање било је очекивано почевши од јануара 2007. године, али је дошло до одређеног кашњења. У међувремену, постојеће канцеларије омбудсмена редовно се састају и успоставиле су добру сарадњу. Основни комуникациони објекти требају започети рад новог омбудсмена Босне и Херцеговине и његове двије теренске канцеларије.

Једно важно ограничење за изградњу капацитета у јавној управи је још увијек недостатак особља с обзиром на ограничене буџетске ресурсе. Вјештине неопходне за задатке које захтијевају европске интеграције и реформе у приоритетним секторима такође недостају. Још треба урадити посао према професионалној државној служби са системом каријера заснованим на искуствима и заслугама. Привлачење и задржавање младог и квалификованог особља и одговарајуће усавршених виших руководиоца остаје изазов. Систем управљања људским ресурсима у јавној управи у цјелини је слабо развијен. Агенција за државну службу, међутим, стиче искуство и ефикасност и координише са ентитетским агенцијама за државну службу као дио пројекта обуке који финансира ЕЗ. Усклађивање три закона о државној служби је такође један важан задатак у будућности.

Један важан аспект Стратегије ПАР је развој система Јавне интерне финансијске контроле (ПИФЦ) у складу са међународним стандардима контроле и ревизије (а.о. ИНТОСАИ смјернице за интерну контролу у јавном сектору) и најбољом праксом Европске уније. Босна и Херцеговина треба развити и увести модерне принципе управљачке одговорности и функционално независну интерну ревизију, са фокусом на оцјењивање система интерне контроле. Држава и ентитети именовали су

координаторе интерне ревизије, и они раде на изради координисаних закона о интерној ревизији, али систем финансијског управљања и контроле треба даље развијати и усклађивати.

Са циљем рјешавања ових питања, предвиђени су сљедећи пројекти:

- Изградња капацитета за процес уставне реформе: подршка ће бити пружена свим учесницима у процесу уставне реформе, укључујући јавне органе власти, политичке странке, цивилно друштво, грађане и медије;
- Даљња подршка ПАРЦО-у, да се изгради његов капацитет за координацију и управљање провођењем ПАР стратегије;
- Подршка Влади Босне и Херцеговине за процес европских интеграција и координацију помоћи Европске уније са циљем даљњег јачања капацитета Дирекције за европске интеграције (ДЕИ), ради координације процеса европских интеграција и трансфера знања о *acquis* Европске уније на сва ресорна министарства и институције које имају одговорност за провођење Привременог споразума и СПП-а, провођење стратегије превођења законских прописа ради јачања функција НИПАЦ-а и СПО-а у цијелој влади;
- Јачање система управљања људским ресурсима (ХРМ) у подручју обуке у државној служби кроз твининг, за развој заједничких принципа и структурисаног система обуке који подржава систематичну, квалитетну обуку која се проводи у институцијама Босне и Херцеговине;
- Подршка Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, за изградњу капацитета новонастале институције да врши свој мандат, успостављањем ИЦТ мреже за све канцеларије омбудсмена;
- Развој и провођење ПИФЦ стратегије у цијелој земљи, за јачање окружења финансијске контроле унутар којег ради јавна управа. Пројекат ће имати за циљ успостављање хармонизоване законске регулативе, централне хармонизацијске јединице за интерну ревизију и финансијско управљање и контролу на свим релевантним нивоима владе (државни и ентитетски), као и механизам за координацију.

Оса 2 – Рјешавање социо-економских захтјева

1) ЗАПОШЉАВАЊЕ И ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Предвиђа се да ће економија Босне и Херцеговине наставити да се шири постојаним темпом од 6% у 2007. години, нешто више него у 2005. (+5,8%) и 2006. (+5,9%). Међутим, због ниског нивоа диверсификације у економији, раст је фрагилан и изложен промјенама цијена на свјетском тржишту. Потребна су додатна улагања у предузећа да би се остварио одрживи раст.

Тренутни дефицит рачуна смањио се са 22,5% БДП-а у 2005. на 15% БДП-а у 2006. години, али ово је углавном због преноса увоза из 2006. на крај 2005. године. Тренутни дебаланс рачуна остаје главна брига, чак и ако се очекује да ће извози расти брже него увози. Индустијска производња и извози се такође углавном базирају на производњи са ниском додатном вриједношћу (метална и рударство).

Мала и средња предузећа (СМЕ) су нарочито изложена ризицима у недостатку потицајног пословног окружења. Законски и институционални оквир за СМЕ је исцјепкан, и има мало капацитета за израду политика и пружање услуга предузећима на државном и ентитетском нивоу. Стратегије Босне и Херцеговине о СМЕ и индустрији још увијек чекају у Савјету министара и требају бити усвојене. Треба створити проведбени капацитет на државном нивоу.

Извозе треба потакнути, а одређивање Вањско-трговинске коморе као Агенције за промоцију извоза је позитиван развој. Савјет за промоцију извоза је сада функционалан и утврђује низ политичких питања која ће се рјешавати у првој години рада а ФИПА развија ФДИ стратегију.

Незапосленост остаје висока, 31% у 2006. години, и очекује се да ће остати изнад 30% у наредне двије године. До сада, економски раст није могао стварати радна мјеста, јер предузећа тренутно имају за циљ побољшања продуктивности. Постоје бројни проблеми који ометају функционисање тржишта рада, као што су неједнаки социјални и бенефицијски и порезни системи између два ентитета, и ригидни системи одређивања плата. Потребан је свеобухватан план за побољшање мобилности и флексибилности тржишта рада. Кључ за такву политику је потреба за координацијом између свих учесника, као и ефективан дијалог између социјалних партнера.

Програм ИПА 2007 допринијеће социјалном и економском развоју са сљедећим пројектима:

- Изградња институционалног капацитета Босне и Херцеговине за развој политике о промоцији извоза; унаприједити конкурентност компанија, посебно СМЕ-а, на страним тржиштима; и побољшати политику о промоцији извоза и заштити околине у Босни и Херцеговини.
- Подршка регионалном развоју економије и СМЕ-а, са циљем јачања институционалног и правног оквира за регионални развој економије и СМЕ-а, стварање окружења за учење за пословни сектор и развој компетенција и капацитета у цјеложивотном предузетничком учењу повезивањем образовног система и економије.
- Побољшање активних тржишта рада, развојем активне политике о тржишту рада, мјера за тржиште рада, и капацитета за њихову провођење.
- Побољшање дијалога између социјалних партнера, пружање водства и тренинга о радним праксама у пољу индустријских и радних односа.

2) ЗДРАВЉЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Институционална организација Босне и Херцеговине у пољу образовања је нарочито сложена. Побољшања у погледу правног оквира су спора, а кључна законска регулатива у погледу предшколског, стручног усавршавања и високог образовања још је неријешена. Као резултат тога, Босна и Херцеговина не испуњава захтјеве наведене у болоњском процесу. Провођење постојеће законске регулативе је слабо.

Закон о високом образовању још чека у државном Парламенту (од јуна 2007. године) док је РС усвојила властити Закон о високом образовању 2006. године, који је усмјерен на рационализацију приватних установа и припремање ентитета за захтјеве болоњског процеса, какве имају и Сарајевски, Зеничко-добојски и Тузлански кантон. Постоји хитна потреба за хармонизацијом, а усвајање закона о високом образовању и закона о Агенцији за образовање је од посебне важности за Босну и Херцеговину да би испунила захтјеве болоњског процеса и Лисабонске конвенције.

У подручју здравства, Министарство цивилних послова има координишућу улогу на државном нивоу. Примарна одговорност за здравство лежи на ентитетским и кантоналним министарствима, која су у исто вријеме оснивачи здравствених установа укључујући лабораторије.

Постојеће стратегије у здравственом сектору за ентитете јасно указују на потребу за побољшањем јавног здравства, планирања и одлучивања као елемент у побољшању равноправности и једнаког приступа здравственим услугама, али и обезбјеђењу доброг управљања унутар здравственог сектора.

Постоји 18 завода за јавно здравство (ентитетских и кантоналних) који имају различите капацитете и надлежности (прикупљање података, превенција болести, санитарна контрола, итд.). Линије извјештавања према надлежним министарствима и прикупљање података о здравственим питањима су, међутим, слабо дефинисани. Постоји дефинитивно потреба за координацијом метода и праксе завода за јавно здравство, да би им се помогло да пруже боље здравствене услуге и подршку обезбјеђивању података и креирање здравствених политика.

Поред тога, недавни догађаји и избијање лако преносивих болести као што су САРС и птичја грипа привукли су пажњу WHO-а и здравствених органа на спремност земаља за рано откривање и надзор над таквим болестима. Здравствени систем у Босни и Херцеговини није прописно припремљен за ове ситуације: лабораторије које се баве микробиолошким материјалом имају добре стручњаке, али недостаје опрема.

Пројекти предложени за помоћ Босни и Херцеговини у рјешавању ових питања укључују:

- Јачање високог образовања у Босни и Херцеговини (фаза 3): успоставити и ојачати институције на државном нивоу које ефективно координишу и управљају реформом високог образовања, хармонизовати систем високог образовања развијањем и примјеном заједничких стандарда и процедура за обезбјеђење квалитета и квалификација широм земље.

- Подршка реформи високог образовања у Босни и Херцеговини, да се омогући признавање диплома у складу са Лисабонском конвенцијом, успостава ЕНИЦ/НАРИЦ центра за признавање диплома, подршка институционалном развоју универзитета за јачање економичности и ефективности управљања.
- Набавка опреме за средње стручне школе (ВЕТ), да се обезбједи алат за успјешну провођење реформисаних наставних планова и програма и развију релевантне вјештине ученика у 5 породица занимања.
- Јачање завода за јавно здравство, хармонизација функција јавног здравства с праксама Европске уније, повећање капацитета у вези са превенцијом болести и унапређењем здравља укључујући капацитет за пуно провођење WHO Међународних здравствених прописа (ИХР) и Оквирне конвенције о контроли дувана (ФЦТЦ), те успостављање здравственог информационог система за потребе политичког планирања и одлучивања.
- Јачање капацитета здравственог система да одговори на могућу пријетњу од лако преносивих заразних болести увођењем кабинета за биобезбједност и обезбјеђивање релевантне опреме за лабораторије које се баве микробиолошким материјалима потенцијално опасним за њихово особље и општу популацију.

Интервенције у пољу образовања и усавршавања биће у тијесној координацији са активностима које се финансирају у склопу програма Темпус који подржава реформу високог образовања у Босни и Херцеговини кроз пројекте универзитетске сарадње.

Оса 3 – Европски стандарди

1) ПОДРШКА УСПОСТАВЉАЊУ РЕГУЛАТОРНИХ СИСТЕМА

Финансијски сектор

Брза консолидација банкарског сектора се наставља док на стране банке отпада 65% укупне банкарске имовине. Међутим, није начињен никакав напредак у успостављању јединствене агенције за банкарство на државном нивоу и одвојена законска регулатива и надзор још превладавају у оба ентитета. Четрдесет и шест микрокредитних организација (МКО) су сад под надзором и лиценциране од стране ентитетских агенција за банкарство, а банке и МКО наилазе на сличне проблеме у погледу лиценцирања и надзора јер раде у цијелој земљи.

Постоје 24 осигуравајуће куће које дјелују у Босни и Херцеговини, од којих је већина у локалном власништву (компаније у већински страном власништву контролишу око 47% тржишта осигурања). На сектор осигурања отпада око 3,4% БДП-а. Државна агенција за осигурање почела је са радом у августу 2006. године са још увијек смањеним бројем особља: њена улога је ограничена и укључује хармонизацију ентитетске законске регулативе, међународно извјештавање и

координацију и арбитражу између ентитетских агенција за надзор. Лицензирање и надзор остају, што се тиче банкарства, у надлежности ентитетских агенција.

Унапређење капацитета за регулаторно и надзорно провођење у сектору осигурања потребно је у подручјима као што су подзаконска регулатива, финансијски извјештаји, омјери солвентности итд. Побољшан капацитет за провођење надзора потребан је и у банкарском сектору.

Пројекти предвиђени за јачање финансијског сектора укључују:

- Изградњу капацитета за Централну банку Босне и Херцеговине, за јачање ефикасности управљања људским ресурсима у Банци, укључујући процјену потреба за обуком и израду вишегодишње стратегије за обуку.
- Изградња капацитета Агенције за осигурање Босне и Херцеговине и агенција за осигурање Федерације и Републике Српске, за унапређење институционалног устроја и развој капацитета особља за извођење њихових задатака; развој смјерница и процедура за извозне кредите и смјерница за арбитражне поступке у случају прекоентитетске парнице у индустрији осигурања.

Визе, миграције и азил

Још не постоји државна стратегија о миграцији за наредне године и институције сектора имају акутан недостатак особља за провођење сектора. Укључене су многе институције: Сектор за миграције при Министарству безбједности, Служба за странце основана 2006. године под надлежношћу Министарства безбједности, те Центар за пријем нерегуларних миграната (који се тренутно организује). Све оне пролазе кроз процес организације или реорганизације.

Правни систем припрема Министарство безбједности: Закон о кретању и боравку странаца и азилу, подзаконски акти нових служби, правилници итд. У припреми је систем информација о миграцијама, интегрисана електронска база података о свим информацијама везаним за странце које ће се дијелити између свих миграционих агенција Босне и Херцеговине. Развој постаје хитан, у свјетлу све већег броја пресретања илегалних прелазака границе и коришћења кривотворених исправа (удвостручен између 2005. и 2006. године).

За подршку сектору за миграције ИПА ће обезбиједити:

- Помоћ Министарству безбједности, Министарству вањских послова, Министарству за људска права и избјеглице и другим надлежним органима у ефективном управљању миграцијама, са циљем унапређења законског и институционалног оквира у управљању миграцијама и борби против недозвољене трговине људима, те илегалним миграцијама у складу са стандардима Европске уније, и стварању ефикасног система координације и комуникације међу свим учесницима.

Квалитетна инфраструктура

Развој квалитетне инфраструктуре је најбитнији за помоћ предузећима у Босни и Херцеговини да развију извозно тржиште и подршку економском развоју.

Институт за стандардизацију Босне и Херцеговине основан је и ради на стандардима у складу са моделом Европске уније о добровољној стандардизацији ЦЕН, ЦЕНЕЛЕЦ и ЕТСИ. До данас, усвојено је 7.328 европских стандарда (ЕН) као босанскохерцеговачки стандарди (БАС), од који велика већина методом декларације. Од укупног броја усвојених ЕН-а, 1.122 су они који дају претпоставку усаглашености са основним захтјевима техничких прописа. Мањак капацитета људских ресурса на Институту за стандардизацију подрива његов капацитет да ефективно извршава своје задатке.

Босанскохерцеговачки институт за акредитацију (БАТА) дјелује у складу са захтјевима стандарда ЕН 45000 и ИСО/ИЕЦ 17000 серија, као и препорукама и смјерницама Европске сарадње у подручју акредитације (ЕА), Међународног акредитационог форума (ИАФ) и Међународне организације за акредитацију лабораторија ИЛА(Ц). БАТА је одобрио 28 акредитација: 11 испитних лабораторија, 5 калибрационих лабораторија, 2 сертификациона органа и 10 инспекцијских органа, али још увијек треба успоставити услове за будуће међународно признавање испитивања, калибрационих резултата и сертификације, и припремити се за потписивање мултилатералног споразума са Европском сарадњом у подручју акредитације.

Законска регулатива о мјеритељству још није усклађена са стандардима Европске уније, који захтијевају одвајање између законског, научног и индустријског мјеритељства, као и хармонизацију законске регулативе између државе и ентитета. Босна и Херцеговина треба развити дистрибуисани систем мјеритељства према моделима у Европској унији, и развити захтјеве за међународно признате услуге мјеритељства у Босни и Херцеговини. Уз то, припремање Института за мјеритељство Босне и Херцеговине за његово будуће пуноправно чланство у EUROMET, EUROCHEM, WELMEC, OIML и Конвенцији о мјеритељству треба започети.

Босна и Херцеговина је успоставила Агенцију за надзор над тржиштем која ће, заједно са инспекторатима ентитетских и царинских институција, формирати систем тржишног надзора. Потребан је даљњи развој капацитета система тржишног надзора заснован на прописној законској регулативи о производима, да би се гарантовала безбједност и усаглашеност техничких производа са добром праксом Европске уније.

Упркос Одлуци Савјета министара о „Плану активности за реализовање програма преузимања техничких прописа“ која дефинише подјелу надлежности између државних институција одговорних за преузимање и провођење техничких прописа, већина подручја техничких прописа се практично не регулише и не проводи. У недостатку надлежних државних органа, прописи на ентитетском нивоу често се базирају на различитим одредбама тиме стварајући препреке за функционисање унутрашњег тржишта.

Сљедећи пројекти предложени су за помоћ Босни и Херцеговини у превазилажењу ових потешкоћа:

- Јачање акредитационог система, успостављање услова за будуће међународно признавање испитивања, калибрационих резултата и сертификација и припремање Акредитационог института БиХ за потписивање мултилатералног споразума са Европском сарадњом у подручју акредитације (EA).
- Јачање система мјеритељства БиХ, развој дистрибуисаног система мјеритељства, почетак припремања Института за мјеритељство Босне и Херцеговине за његово будуће пуноправно чланство у ЕУРОМЕТ, ЕУРОЦХЕМ, WELMЕС, ОИМЛ и Конвенцији о мјеритељству, те унапређење законодавног оквира и државне инфраструктуре за мјеритељство да би се испунили захтјеви за хармонизацију законске регулативе са Европском унијом и лабораторијама Европске уније са најбољом праксом.
- Безбједносна инфраструктура, за развој капацитета за израду закона и провођење техничких прописа у ресорним министарствима, за успостављање система за оцјењивање усаглашености, и за даљњи развој капацитета система тржишног надзора у Босни и Херцеговини.

Енергија и телекомуникације

Развој ефикасних мрежних индустрија је битан за економски развој у Босни и Херцеговини. Босна и Херцеговина је потписница Уговора о енергетској заједници. Према Уговору, Босна и Херцеговина се обавезала да ће провести различите активности које воде до либерализације енергетских тржишта (гас и струја). Напредак је начињен у пољу струје, али мапа пута везана за гас још се треба израдити. Многе потребне кључне акције нису испуњене до рока у јулу 2007. године и Босна и Херцеговина треба појачати напоре да би постала активна чланица енергетске заједнице и органа Европске уније за енергију као што су ЕТСО, СЕЕТСО и УЦТЕ.

Регулаторна агенција за комуникације Босне и Херцеговине (РАК) је задужена за провођење законске регулативе и праћење тржишне ситуације у пољу информационог друштва, медија и аудио-визуелне политике. Она је активна у припремању за ефективно такмичење приликом увођења у тржиште телекомуникација. Са више ресурса, РАК ће бити у бољој позицији да игра неопходну активну улогу у промоцији конкуренције у сектору.

Пројекти који ће подржати регулацију и либерализацију мрежних индустрија укључују:

- Помоћ у испуњавању захтјева Уговора о енергетској заједници и других међународних обавеза; јавна едукациона кампања у вези са Уговором о енергетској заједници, енергетској ефикасности, обновљивим изворима енергије и реформи у сектору енергије и гаса. Пројекат ће такође подржати формирање нових компанија за производњу и дистрибуцију у енергетском сектору и нових компанија за дистрибуцију и пренос у сектору гаса.

- Изградња капацитета за Регулаторну агенцију за комуникације да би јој се омогућило да врши свој мандат и испуни стандарде Европске уније у вези са телекомуникацијама; хармонизација телекомуникационог правног оквира у Босни и Херцеговини са *acquisom* Европске уније; те јачање конкурентности и либерализација тржишта телекомуникација, нарочито кроз успостављање функционалног система преноса бројева.

Статистика и информациони системи

Развој израде политика увелико зависи од поузданих информација и информационих система. Босна и Херцеговина још надограђује своје статистичке капацитете и нема поузданог земљишног регистрационог система у цијелој земљи или безбједност система који би управљао подацима грађана.

Осјетљивим базама података (идентификациони документи, регистрационе таблице возила, итд.) управља Дирекција за имплементацију Система за заштиту личних података грађана (ЦИПС). Још увијек је потребна законска регулатива за трансформацију ЦИПС-а у агенцију за информационо друштво на државном нивоу задужену за провођење Стратегије за информационо друштво. Успостављање агенције за информационо друштво је захтјев Државног акционог плана о организованом криминалу ове земље. У очекивању законске регулативе и реорганизације, ЦИПС предузима неопходне кораке да обезбједи податке и управља приступом подацима.

У пољу статистике, Агенција за статистику Босне и Херцеговине (БХАС) има координишућу и водећу улогу. Земља производи ограничени број економских података, нема свеобухватан биланс статистичких података о плаћању или државних података о рачунима. Недостатак квалитетних економских статистичких података, нарочито у погледу финансијских података, државних рачуна и вањских биланса, озбиљно је ограничење у расправи о економској политици, и са властима и са међународном заједницом. БХАС је задужена да припреми план активности за припрему пописа становништва. Иако нема јасне одлуке, све индикације показују да ће се попис становништва у Босни и Херцеговини десити 2011. године, у исто вријеме кад и у другим земљама у регији. Неколико донатора у Босни и Херцеговини, међу којима Европска комисија и УНДП, указали су на своју спремност да подрже БХАС у активностима припремања пописа становништва.

Систем земљишне администрације у Босни и Херцеговини је био под негативним утицајем нереда у посљедњих 15 година. Након рата, образац употребе земљишта се значајно промијенио: уништена инфраструктура, неискоришћено земљиште – због остатака мина, непланирана градња, након рата итд. Уз то, систем земљишних информација (земљишне књиге и катастар) дијелом је уништен због рата у ратом погођеним подручјима. Остатак система, који је сачуван, није благовремено ажуриран да би одражавао промјене. Поновно успостављање и ажурирање система земљишних информација су спори због буџетских ограничења и рестрикција у прецизности јер је и геодетска референтна мрежа такође оштећена ратом.

Непрецизне земљишне информације ометају процес одлучивања о коришћењу земљишта у институцијама јавне управе на свим нивоима (државни, ентитетски, кантонални и општински). Да би се обезбједили конзистентни подаци за све

функције (регистрација и земљишни катастар), потребни су прецизно мјерење и подаци о земљишним честицама. Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, као административна институција одговорна за координацију свих геодетских и повезаних активности на државном нивоу, покренула је развој Информационих служби о просторном планирању за Босну и Херцеговину. Пројекат првенствено има за циљ стварање услова за боље функционисање судова и локалне земљишне администрације, али и развијање тржишта некретнинама и побољшавање капацитета за просторно планирање.

Пројекти који ће подржати развој информационих система укључују:

- Провођење Инфраструктуре јавног кључа (ПКИ) на локацијама Система за заштиту личних података грађана (ЦИПС) одговорним за издавање докумената, за унапређење нивоа безбједности информационих система ЦИПС-а.
- Припрема за попис становништва (фаза I): Пројекат има за циљ помоћи БХАС-у у покретању припремних активности потребних за провођење пописа становништва и домаћинства, укључујући анализу потреба, припремање организационе структуре, те јачање капацитета бх. статистике, с нагласком на координишућу улогу БХАС-а;
- Информационе службе о просторном планирању за Босну и Херцеговину (фаза I), за успостављање мреже сталних (референтних) ГПС станица за цијелу територију Босне и Херцеговине, и понуду услуга глобалног позиционирања циљаним групама као што су: институције БиХ које се баве земљишном регистрацијом; институције, агенције и компаније у БиХ које се баве транспортом (жељезничким, цестовним, зрачна контрола итд.); општинске администрације; пољопривредна администрација; Агенција за статистику.

2) ПРИПРЕМАЊЕ ЗА ПРЕДСТРУКТУРНЕ ФОНДОВЕ ИПА

Пољопривреда, рурални развој и безбједност хране

У подручју пољопривреде, хране и руралног развоја, надлежности почивају углавном на ентитетима, али је Савјет министара усвојио државни закон о пољопривреди. Постоји широки консензус о одговорностима које треба извршити на државном нивоу да би се припремили за будућу стратегију руралног развоја у цијелој земљи да би се ријешиле развојне потребе (више од 60% становништва живи у руралним подручјима). Прикупљање пољопривредних података је кључно за боље разумијевање питања и развој програма подршке, методологије треба развити, а сарадњу између пољопривредних и статистичких администрација унаприједити.

Недавно је дошло до повећања нивоа владине подршке пољопривредном сектору, нарочито у РС. Мјере подршке су различите, са око 20% средстава која су додијељена за рурални развој и одређеном помоћи за капитална улагања и модернизацију у пољопривреди. Административни капацитет за пројектовање и мјере провођења је, међутим, још увијек слаб, и треба бити повезан са тренутним и

будућим трендовима заједничке пољопривредне политике Европске уније, као и уклапати се у будуће обавезе Босне и Херцеговине у оквиру СПП-а.

Агенција за безбједност хране у Босни и Херцеговини почела је са радом у складу са својим мандатом, мада су њени људски ресурси још увијек слаби. Постоји мањак јасноће у погледу преклапајућих надлежности унутар ланца контроле безбједности хране. Босна и Херцеговина је одобрила Закон о безбједности хране на државном нивоу, који сада треба превести у секундарну законску регулативу и провести.

Подршка у подручју пољопривреде и хране укључује:

- Стварање система пољопривредних информација за рјешавање непосредних потреба Босне и Херцеговине за тачним, ажурираним и поузданим пољопривредним подацима за руралну економију и пољопривредне секторе на основу стандарда Европске уније и хармонизоване методологије.
- Помоћ у јачању административних структура у БиХ одговорних за пољопривредни и рурални развој и за провођење стратегије и програма на државном нивоу јачањем партиципарног приступа од дна ка врху од стране локалних учесника у програмирању, праћењу и оцјењивању активности програмирања руралног развоја и провођењу пилот акција за рурални развој.
- Подршка провођењу и јачању законске регулативе о храни у БиХ, да се обезбиједи додатна усклађеност и провођење законске регулативе о храни у БиХ са *acquisom* Европске уније, да би се повећала безбједност потрошача и конкурентност бх. пољопривредних производа.

Заштита околине

У подручју заштите околине, ентитети су усвојили законе о водама, али постоји потреба за развојем великог броја прописа о провођењу. Успостављање агенција за воду је приоритет да би управљање, на нивоу ријечног слива, имало ефекта. Недовољно прочишћавање отпадних вода остаје кључни проблем заштите околине: Европска комисија је финансирала алате за идентификацију и приоритизацију дистрибуције воде и пројеката о управљању отпадним водама, на основу објективних критеријума. Предвиђена је подршка за један од пројеката највећег приоритета, идентификованог као алат за унапређење сарадње између локалних заједница, државних власти и донаторских агенција. Босна и Херцеговина такође разматра увођење принципа превенције и контроле загађења на основу *acquisa* Европске уније. Ово би укључивало ревидирани систем за издавање, праћење и провођење интегрисаних околинских дозвола.

Да би помогао Босни и Херцеговини у овом подручју, програм ИПА 2007 ће укључивати:

- Подршку политици о водама БиХ, за додатну подршку развоју и провођењу ентитетских закона о водама, у складу са принципима Оквирне директиве Европске уније о водама и другим директивама Европске уније везаним за сектор вода, укључујући подршку праксама учешћа шире јавности.

- Подршку провођењу Директиве „Интегрисана превенција и контрола загађења“, да би се обезбиједило да ће преузимање и провођење законске регулативе руководити институције БиХ у успостављању система превенције и контроле загађења и праћења и издавању ефективних интегрисаних дозвола за пословне субјекте, те развоју Регистра испуштања и преноса загађивања у БиХ.
- Изградњу канализационих колектора за управљање испуштањем градских отпадних вода у Живиницама. Изградња четири канализациона колектора обухватиће становништво од 47.500 становника и помоћи у заштити околине и подземних вода у општини.

Транспорт

У цестовном сектору, прелиминарни дизајни и студије изводљивости за аутопут Паневропски коридор V-ц представљени су потенцијалним концесионарима и међународним финансијским институцијама. Расподјела одговорности и координација између државе и ентитета требају се унаприједити ако Босна и Херцеговина жели да оствари напредак у провођењу система путева и аутопутева који ефикасно испуњавају захтјеве корисника и индустрије. Напредак се мора начинити најприје у одржавању путева, те безбједности путева. Институционални капацитет Министарства комуникација и транспорта треба се повећати тако да оно може приоритизирати улагања у складу са добрим економским принципима, с обзиром на ограничене буџетске ресурсе и донаторска средства.

У подручју жељезница, Регулаторни орган за жељезнице у БиХ постао је оперативан и такође дјелује и као Државни орган за безбједност. Раздвајање постојећих ентитетских жељезничких компанија на функције жељезничких предузећа и управљања инфраструктуром је напредовало, али још преостаје да се доврши. Ентитетски закони о жељезницама нису усклађени са *acquisom*. Босна и Херцеговина је завршила реконструкцију 60 km жељезничке пруге на Основној регионалној саобраћајној мрежи југоисточне Европе, и успоставила предуслове (дизајн и финансирање) за реконструкцију додатних 210 km жељезничке пруге. Преостају да се ријеше кључни проблеми, а између осталих именоване менаџера за инфраструктуру и провођење директива Европске уније о безбједности.

Подршка у овом подручју ће укључивати:

- Техничку помоћ Министарству комуникација и транспорта Босне и Херцеговине у припреми структура оспособљених за провођење пројеката у склопу Инструмента претприступне помоћи, и унапређењу њеног капацитета да примијени принципе управљања пројектним циклусом за одабир и припрему пројеката.
- Техничку помоћ надлежним органима за жељезнице у Босни и Херцеговини и хармонизацију прописа за одржавање жељезничке инфраструктуре и возног парка са директивама Европске уније, за јачање интероперабилности и безбједности жељезница.

Учешће цивилног друштва као корисника програма билатералне помоћи Европске комисије као и њихова консултација у фазама програмирања, средњорочног прегледа и завршног прегледа процеса је обавезна према „Смјерницама о принципима и добрим праксама за учешће невладиних актера у развојном дијалогу и консултацијама“ Савјета и Комисије. Комисија је била укључена у финансијске иницијативе невладиних актера у Босни и Херцеговини од 1998. године у склопу програма ЕИДХР и ЦАРДС. Много напретка је остварено током тог времена у смислу повећаног капацитета и кохерентности цивилног друштва и владине спремности да узме у обзир сектор у успостављању својих приоритета.

Пројекти СУТРА које финансира Европска комисија и проводе УНДП и „ГАП“ (Пројекат управне одговорности) који финансирају СИДА и УСАИД резултирали су тиме да многе локалне власти предузимају озбиљне политичке дијалог са локалним организацијама цивилног друштва и крећу према успостављању објективних критеријума за њихово финансирање. Дана 7. маја 2007. године, Савјет министара потписао је Меморандум о разумијевању са организацијама цивилног друштва о консултацији и сарадњи.

Сада постоји потреба да се крене ка више стратешком приступу у помагању невладиним актерима да у потпуности одиграју улогу која им је намијењена у МИПД-у и Заједничким смјерницама Савјета и Комисије. С тим циљем, предвиђено је предузимање активности које ће омогућити одвијање више структурног дијалога и значајно допринијети јачању демократије и људских права у Босни и Херцеговини.

У подручју медија, Европска комисија је била главни донатор за Регулаторну комисију за комуникације и Јавни радио-телевизијски сервис Босне и Херцеговине (ПБС) низ година и била је инструмент у успостављању БХТ1 као јединог државног емитера у земљи 2004. године. РАК се успоставила као регионални лидер у смислу регулације емитовања од преузимања ове одговорности од СФОР-а. Сада је постигла финансијску одрживост кроз наплату претплате и будућа помоћ би се стога требала концентрисати на пружање квалитетне подршке која ће јој помоћи да иде укорак са догађајима у регулаторном сектору у Европској унији а нарочито да се припреми за почетак дигиталне телевизије.

Пројекти предложени за помоћ Босни и Херцеговини у одговарању на ове изазове су:

- Изградња капацитета цивилног друштва за учешће у политичком дијалогу и припреми правни и политички оквир за развој цивилног друштва кроз партнерство с државом.
- Јачање локалне демократије да би се потакнуло партнерство и трајни дијалог између организација цивилног друштва и локалних власти да би се повећало учешће локалних организација цивилног друштва (ЦСО) и грађана у процесима локалног развоја и унаприједило пружање услуга од стране локалних власти. Пројекат ће укључивати мале компоненте гранта и проводиће се на основу директног споразума са УНДП-ом.

- Подршка Европске уније независности и овлашћивању Регулаторне агенције за комуникације (РАК) Босне и Херцеговине, јачањем сектора РАК-а за емитовање, припремањем државне стратегије за увођење дигиталне терестријалне (земаљске) телевизије (ДТТ) у Босни и Херцеговини и обуком особља РАК-а за успјешно провођење Европске конвенције о прекограничној телевизији и Директиви Европске уније „Телевизија без граница“.

2.3 ПРЕГЛЕД РАНИЈЕ И САДАШЊЕ ПОМОЋИ (ЕУ / ИФИ / БИЛАТЕРАЛНА И ДРЖАВНА ПОМОЋ) УКЉУЧУЈУЋИ НАУЧЕНЕ ЛЕКЦИЈЕ И КООРДИНАЦИЈУ ДОНАТОРА

Програм/година	Додијељено* (у мил. евра)	Уговорено* (у мил. евра)	Уговорено (%)
ЦАРДС 2004 БиХ НП	62,10	61,91	99,69%
ЦАРДС 2005 БиХ НП	44,00	38,77	88,10%
ЦАРДС 2006 БиХ НП	43,80	23,65	53,99%
ЦАРДС 2004 Регионал	0,67	0,67	100%
ЦАРДС 2005 Регионал	0,49	0,49	100%
ЦАРДС 2006 Регионал	0,25	0,25	100%
ЕИДХР/МАП 2004	4,15	4,12	99,50%
ЕИДХР/МАП 2005	3,98	3,96	99,42%
ЕИДХР/МАП 2004	4,95	2,67	58,28%

* 30. маја 2007. године; алокације ОХР-а, Темпуса и Кафаоа нису укључене.

Фокус на изградњу ефективних и ефикасних државних институција. У свим секторима остаје снажна потреба за изградњом одрживих државних институција, као дио шире агенде реформи проналажења праве равнотеже између надлежности на државном и ентитетском нивоу. Мада је хоризонтална координација (на државном нивоу) значајно побољшана, треба много урадити у погледу вертикалне координације (држава-ентитети-кантони). Посљедње зависи од спремности нижег нивоа власти да се укључе у реформе потребне за европске интеграције. Ово је важно не само за изградњу ефективније Босне и Херцеговине, већ и за јачање њених капацитета да преговара са Европском унијом и крене напријед у процесу европских интеграција.

Укључивање домаћих институција у програмирање. Делегација Европске комисије заједно са Дирекцијом за европске интеграције заузела је приступ унапређења власништва над програмирањем помоћи од стране власти БиХ. Мрежа виших програмских официра (СПО) именована је у свим државним министарствима и агенцијама. Консултација са учесницима и донаторима прати се на свим нивоима. Као резултат тога, релевантност пројекта предложеног Босни и Херцеговини и политика о европским интеграцијама значајно се повећала током посљедње двије године. Потребне које су исказале власти БиХ биле су три пута веће од расположивих средстава ИПА, показујући висок ниво иницијативе.

Учешће цивилног друштва. Укљученост цивилног друштва побољшала се у скорије вријеме: Дирекција за европске интеграције успоставила је систематичније контакте на основу резултата студије мапирања недржавних актера, а Савјет министара потписао је Меморандум о разумијевању за сарадњу са цивилним друштвом. Међутим, с обзиром на непостојање кровних организација цивилног друштва и ограничене комуникационе алате владе, координација остаје првенствено једносмјерна информација. Од структурисанијих механизма очекује се да приме стварне потребе или инпуте цивилног друштва у програмима.

Координација донатора. Координација донатора се значајно повећала кроз успостављање Форума за координацију донатора (са ротирајућим предсједништвом), који се састоји од Делегације Европске комисије, ЕБРД, ИМФ, УНДП/УНРЦ и Свјетске банке, као и већих билатералних донатора. Делегација Европске комисије обезбиједила је Форуму и државама чланицама Европске уније редовне информације о процесима програмирања ИПА МИПД 2007-2009 и ИПА 2007. Сви учесници дали су допринос студији мапирања донатора која додатно побољшава координацију финансијске подршке. Делегација Европске комисије такође сарађује са Дирекцијом за европске интеграције, Дирекцијом за економске политике и Министарством финансија и трезора ради успостављања одбора за координацију помоћи (уз подршку ДФИД и Амбасаде Холандије). Док се Свјетска банка фокусира на структуралне реформе, Европска комисија је главни актер у изградњи институција на државном нивоу. Билатерална помоћ првенствено се фокусира на подршку секторским политикама на локалном или општинском нивоу. Тијесна сарадња такође се одржава са ЕБРД-ом, ЕИБ-ом и KfW-ом у пољу транспортне и околишне инфраструктуре, гдје Европска комисија финансира студије или техничку помоћ која ствара услове за улагања од стране ИФИ-а.

2.4 ХОРИЗОНТАЛНА ПИТАЊА

Систематско рјешавање хоризонталних питања је кључна полазна тачка у креирању програма. Ово је важно ако се равноправност полова, укљученост мањина и околишна одрживост желе прописно интегрисати унутар овог програма. Локални актери/органи задужени за ова питања као и цивилно друштво биће систематски консултовани да би специфично помогли институцијама/организацијама БиХ да се изврши ефикасна интеграција у складу са европским стандардима и одговарајућим праксама. Дио буџета пројеката може се алоцирати за ову сврху. Сваки сажетак пројекта објашњава како ће се мултидисциплинарна питања интегрисати.

- Једнаке могућности и недискриминација

Докази показују да друштва која врше дискриминацију према полу (и/или етничкој припадности – види наставак) умањују њихову способност да се развију и смање сиромаштво. Насупрот томе, активно учешће свих (било у образовању, запошљавању или управи итд.), чврсто доприноси ефективнијем развоју. У потпуности водећи рачуна о оквиру БиХ (државна служба, равноправност полова и закони о забрани дискриминације), пројекти ће се заснивати на консултативном процесу са Агенцијом за равноправност полова (под окриљем Министарства за људска права и избјеглице). Посебна пажња посветиће се обезбјеђивању да се ријеше потребе и интереси жена кроз развој пројеката и да су активности организоване тако да потичу/олакшавају учешће жена (нпр. обука). Помоћ ће такође бити пружена

институцијама БиХ и цивилном друштву да би се обезбиједило да је равноправност полова адекватно интегрисана у изради законске регулативе, владиних стратегија и политика.

- Поддршка мањинама и рањивим групама

Интеграција питања мањине у пројектима је битна за пружање помоћи која може покренути економски раст и смањити сиромаштво. Посебна пажња посветиће се обезбјеђивању да су активности организоване тако да потичу/олакшавају њихово учешће, нарочито:

- Постизање једнаке заступљености мањина у активностима усавршавања и обуке;

- Фаворизовање адекватног ангажирања и заступљености мањина у државној служби и у свим аспектима централне и локалне управе (како је прецизирано на основу релевантних прописа), нарочито у институцијама које подржава овај програм;

- Рјешавање посебних захтјева питања мањина у стратешким, тактичким и оперативним полицијским стварима.

- Испуњавање специфичних потреба ромских заједница.

- Заштита околине

Пројекти ће систематски испитати прилике за побољшање заштите околине у Босни и Херцеговини (и у цијелој регији). Нарочито, активности обнове и рехабилитације програмске инфраструктуре биће конзистентни са импликацијама по околиш.

- Добро управљање

Пројекти у свим секторима допринеће јачању административних и управних капацитета институција БиХ као и актера цивилног друштва и тиме ће унаприједити добро управљање и подржати Босну и Херцеговину у борби против корупције.

2.5 Услови

Програм укључује сљедеће услове:

- Сажети пројекта формално се одобравају размјеном писма између Комисије и Владе Босне и Херцеговине.
- Влада ће обезбиједити да институције кориснице добију адекватне финансијске, материјалне и људске ресурсе да би се финансијска помоћ Европске комисије искористила на најефикаснији и најодрживији могући начин.

- Институције кориснице ће формално потврдити пројекат и тендерске документе, укључујући опис пројекта.
- Влада ће обезбиједити доступност земљишта, слободног од власничких захтјева или спорова, обезбјеђење свих потребних грађевинских дозвола и одобрења за изградњу планираних радова. Влада ће обезбиједити дугорочну одрживост активности додјелом неопходних ресурса, укључујући трошкове вођења и трошкове одржавања.
- Институције кориснице организују, одабирају и именују чланове (укључујући полну и етничку равнотежу) радних група, управних и координационих одбора, те семинаре како захтијевају пројектне активности.
- Сва улагања вршиће се у складу са релевантном Законском регулативом Европске уније о околишу (види тачку 4.4).

Додатни посебни услови пројеката описани су у сажецима пројеката. У случају да се ови услови не испуне, размотриће се обустављање или отказивање пројекта или специфичних активности.

2.6 МЈЕРИЛА

	Н		Н+1 (збирно)		Н+2 (збирно)	
	ЕУ	НФ*	ЕУ	НФ*	ЕУ	НФ*
Број покренутих тендера	0		50		55	
Број покренутих позива за достављање приједлога	0		2		2	
Број потписаних уговора о директном гранту	6		7		7	
Стопа уговарања (%)	0		75		100	

* У случају паралелног националног суфинансирања.

2.7 МАПА ПУТА ЗА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈУ УПРАВЉАЊА ФОНДОВИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ БЕЗ EX ANTE КОНТРОЛА ОД СТРАНЕ КОМИСИЈЕ

Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је Стратегију за провођење децентрализованог система провођења у Босни и Херцеговини. Одређени су неки неопходни кораци и пропраћени временским планом за провођење стратегије. Ову стратегију треба ажурирати са новим ИПА захтјевима о ДСП-у, праћено јасним и детаљним планом рада и активности. Планирано је оснивање радне групе за ДСП под предједавањем НИПАЦ/НАО и она ће укључивати представнике релевантних

органа БиХ укључених у ДПС да би се провела Стратегија о ДСП. Савјет министара одлучио је основати Државни фонд и Централну јединицу за финансије и уговарање (ЦФЦУ) у Министарству финансија и трезора. Ангажирање првог особља треба да буде завршено до краја септембра 2007. године, а техничку помоћ пружа ЕК. Циљни датум за децентрализовану провођење још није одређен и највјероватније неће бити прије 2009. године.

3 БУЏЕТ (ИЗНОСИ У ЕВР)

3.1 ИНДИКАТИВНА ТАБЕЛА БУЏЕТА

	ЕУ-ИПА помоћ				Укупно суфинансирање (индикативно)*		Укупно (ИПА плус суфинансирање)	
	Изградња институција	Инвестиције	Укупно у ЕВР	Укупно у %	ЕВР	(%)	ЕВР	(%)
Оса 1 – Политички захтјеви	12.136.394	750.000	12.886.394	98,8	156.000	1,2	13.042.394	26,09
1.1. Социјална укљученост и повратак	5.000.000	500.000	5.500.000	97,2	156.000	2,8	5.656.000	
1.2. Владавина закона	2.636.394		2.636.394	100			2.636.394	
1.3. Јавна управа	4.500.000	250.000	4.750.000	100			4.750.000	
Оса 2 – Социо-економски захтјеви	10.230.000	1.770.000	12.000.000	99,17	100.000	0,83	12.100.000	24,2
2.1. Запошљавање и економски развој	7.200.000		7.200.000	100			7.200.000	
2.2. Социјалне политике	3.030.000	1.770.000	4.800.000	97,96	100.000	2,04	4.900.000	
Оса 3 – Европски стандарди	17.406.000	4.144.000	21.550.000	100			21.550.000	43,11
3.1. Регулаторни органи	10.006.000	2.344.000	12.350.000	100			12.350.000	
3.2. Припрема за предструктурне фондове	7.400.000	1.800.000	9.200.000	100			9.200.000	
Оса 5 – Дијалог са цивилним друштвом	3.000.000	300.000	3.300.000	100			3.300.000	6,6
5. Цивилно друштво и медији	3.000.000	300.000	3.300.000	100			3.300.000	
УКУПНО	42.772.394	6.964.000	49.736.394	99,49	256.000	0,51	49.992.394	100

* јавни и приватни државни и/или међународни доприноси

3.2 ПРИНЦИП СУФИНАНСИРАЊА КОЈИ СЕ ПРИМЈЕЊУЈЕ НА ПРОЈЕКТЕ КОЈИ СЕ ФИНАНСИРАЈУ У ОКВИРУ ПРОГРАМА

Допринос Европске уније израчунава се у односу на укупне прихватљиве трошкове. Стопа доприноса Европске уније износи 99,49% буџета овог програма, у складу са чланом 67. став 3. Уредбе о провођењу ИПА.

Појединачне споразуме о гранту којима се проводе пројекти описани у тачки 2.2 изнад финансираће Комисија у цијелости, у складу са чланом 253(1)д Правила о провођењу Финансијске уредбе уз изузетак пројеката 2, 3 и 19 за које ће корисници гранта допринијети суфинансирањем.

Суфинансирање ће се тражити у склопу будућих програма ИПА компоненте I за сваки наставак пројекта бр. 40 – „Изградња система канализационе мреже у Живиницама“.

4 СИСТЕМИ ПРОВОЂЕЊА

4.1 МЕТОДА ПРОВОЂЕЊА

Програм ће проводити на централизованом основи Европска комисија, Делегација Европске комисије у Босни и Херцеговини, у складу са чланом 53а Уредбе о финансирању¹ и одговарајућих одредби Правила о провођењу².

4.2 ОПШТА ПРАВИЛА ЗА НАБАВКУ И ПРОЦЕДУРЕ ЗА ДОДЈЕЉИВАЊЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Набавка ће пратити одредбе Дијела другог, Глава IV Уредбе о финансирању и Дијела другог, Глава III, Поглавље 3 њених Правила о провођењу, као и правила и процедуре за уговоре о услугама, набавци и радовима који се финансирају из главног буџета Европских заједница у сврхе сарадње са трећим земљама које је Комисија усвојила 24. маја 2007. (Ц(2007)2034).

Процедуре за додјелу бесповратних средстава пратиће одредбе Дијела првог, Глава VI Уредбе о финансирању и Дијела првог, Глава VI њених Правила о провођењу.

Комисија ће такође користити процедуралне смјернице и стандардне обрасце и моделе који омогућавају примјену горе наведених правила наведене у „Практичном водичу за уговорне процедуре за вањске акције Европске уније“ („Практични водич“) који је објављен на Интернет страници EuropeAid³ на датум покретања процедуре набавке или додјеле бесповратних средстава.

Споразуми о директном гранту биће склопљени са УНИЦЕФ-ом (Социјална заштита и укљученост дјете), Високим судским и тужилачким савјетом (Успостављање система управљања предметима), УНДП-ом (Јачање локалне

¹ ОЈ Л 248, 16.9.2002, стр. 1.

² ОЈ Л 357, 31.12.2002, стр. 1.

³ Тренутна адреса: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

демократије), Међународном комисијом за нестала лица (Пројекат идентификације Сребреница), и Савјетом Европе (Јачање високог образовања фаза III и Ефикасно управљање затворима). Комисија може такође да закључи споразум о директном гранту са државним органом БиХ који ће бити основан за провођење помоћног пројекта за уставну реформу. Директни грантови биће прописно образложени у свјетлу члана 168(1)(ц) и (ф) Правила о провођењу Уредбе о финансирању у одлуци о додјели.

4.3 ПРИНЦИПИ ПРОВОЂЕЊА ЗА ТВИНИНГ ПРОЈЕКТЕ

Твининг пројекти биће успостављени у облику споразума о гранту, чиме се управе одабране државе чланице слажу да обезбиједи јавном сектору тражену експертизу у односу на надокнаду тако насталих трошкова.

Уговор може нарочито обезбиједити дугорочну замјену службеника одређеног да ради као савјетник пуно радно вријеме у управи земље кориснице као резидентни савјетник за твининг.

Споразум о твининг гранту биће успостављен у складу са релевантним одредбама Дијела другог, Глава VI Уредбе о финансирању и Дијела другог, Глава VI њених Правила о провођењу.

Приручник о твинингу доступан је на Интернет страници Генералне управе за проширење Европске комисије на сљедећој адреси:

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/institution_building/twinning_em.htm

4.4 ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА НА ОКОЛИНУ И ОЧУВАЊЕ ПРИРОДЕ

Све инвестиције вршиће се у складу са релевантном законском регулативом Европске уније о заштити околине. Као последица тога, за пројекте који спадају у оквир додатка 1 или додатка 2 Директиве ЕИА (Изградња система канализационе мреже у Живиницама)⁴, за сваки пројекат извршиће се процјена утицаја на околину⁵, једнака оној коју предвиђа Директива ЕИА.

За пројекте који би вјероватно могли утицати на локације од значаја за очување природе, за сваки пројекат извршиће се одговарајућа процјена очувања околине⁶, једнака оној коју предвиђа чл. 6. Директиве о стаништима ЕИА⁷.

5 ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА

5.1 ПРАЋЕЊЕ

Комисија може предузети све радње које сматра неопходним за праћење односног програма.

⁴ Директива Савјета 85/337/ЕЕЦ од 27. јуна 1985. године о процјени ефеката одређених јавних и приватних пројеката на околину (ОЈ Л 175 5.7.1985., стр. 40)

⁵ Цф. Додатак ЕИА одговарајућег сажетка инвестиционог пројекта, једнак оном који предвиђа ЕИА-директива

⁶ Цф. Додатак Очување природе одговарајућег сажетка инвестиционог пројекта

⁷ Директива Савјета 92/43/ЕЕЦ од 21. маја 1992. године о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре (ОЈ Л206, 22.7.1992.)

5.2 ПРОЦЈЕНА

Програми ће бити предмет *ex ante* процјена, као и привремене и, гдје је релевантно, *ex post* процјена у складу са члановима 57. и 82. Уредбе о провођењу ИПА, са циљем побољшања квалитета, ефикасности и досљедности помоћи из средстава Европске уније и стратегије и провођења програма.

Резултати *ex ante* и привремене процјене узете се у обзир у циклусу програмирања и провођења. Комисија такође може проводити стратешке процјене.

6 РЕВИЗИЈА, ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА И МЈЕРЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ ПРЕВАРА

Рачуни и пословање свих страна укључених у провођење овог програма, као и уговори и споразуми којима се проводи овај програм, предмет су, са једне стране, надзора и финансијске контроле од стране Комисије (укључујући Европску канцеларију за борбу против превара), која може да проводи контроле по свом нахођењу, било сама или путем вањског ревизора и, са друге стране, ревизија од стране Европског суда ревизора. Ово укључује мјере као што је *ex ante* верификација тендера и уговарања које врши Делегација у држави корисници.

Да би се обезбиједила ефикасна заштита финансијских интереса Европске уније, Комисија (укључујући Европску канцеларију за борбу против превара) може проводити контроле на терену и инспекције у складу са процедурама предвиђеним Уредбом Савјета (ЕЦ, Еуратом) 2185/96⁸.

Горе описане контроле и ревизије примјениве су на све уговараче, подуговараче и кориснике бесповратних средстава који примају новчану помоћ Европске уније.

7 НЕЗНАТНА ПРЕРАСПОДЈЕЛА СРЕДСТАВА

Национални званичник за овјеравање (АОД), или национални званичник за овјеравање подделегирањем (АОСД), у складу са делегирањем овлашћења која му повјери АОД, у складу са принципима прописног финансијског управљања, може да изврши незнатне прерасподјеле средстава без потребе за мијењањем одлуке о финансирању. У овом контексту, кумулативне прерасподјеле које не прелазе 20% укупног износа алоцираног за програм, зависно од лимита од 4 милиона ЕВР, неће се сматрати знатним, под условом да оне не утичу на природу и циљеве програма. Одбор ИПА биће обавијештен о горњој прерасподјели средстава.

8 ОГРАНИЧЕНА ПРИЛАГОЂАВАЊА У ПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА

Ограничене промјене у провођењу овог програма које утичу на елементе наведене у члану 90. Правила о провођењу за Уредбу о финансирању, која су индикативне природе⁹, може да изврши овлашћени званичник за овјеравање делегирањем (АОД),

⁸ ОЈ Л 292; 15.11.1996; стр. 2.

⁹ Ови најважнији елементи индикативне природе су, за бесповратна средства, индикативни износ позива за приједлоге и, за набавку, индикативни број и врста предвиђених уговора и индикативни временски оквир за покретање процедура набавке.

или овлашћени званичник за овјеравање подделегирањем (АОСД), у складу са делегацијом овлашћења која на њега преноси АОД, у складу са принципима прописног финансијског управљања без потребе за измијењеном и допуњеном одлуком о финансирању.

Босна и Херцеговина – Листа пројеката. ИПА 2007

Сектор	Бр.	Пројекат	Износ плаћен еврима (у ЕВР)	ИБ	Инвестиција	Врста и број уговора (услуге, робе, радови, твининг или грант)	Суфинансирање – ЕУ дио	Распоред (покретање набавке или позива за приједлоге)
		Оса 1 – Политички захтјеви					100%	
Социјална укљученост и повратак	1	Чишћење мина и технички надзор	1.500.000	1.500.000		1 уговор – грант*	100%	Q1/2008
Социјална укљученост и повратак	2	Обнова кућа и техничке инфраструктуре објеката у Котор Вароши као подршка одрживом повратку	500.000		500.000	1 грант након једног позива за приједлоге**	90% (56.000 ЕВР суфинансирање од корисника гранта)	Q1/2009
Социјална укљученост и повратак	3	Наука у служби истине и правде: подршка Међународној комисији за нестала лица (ИЦМП) Одсјек форензичких наука (ФСД)	2.200.000	2.200.000		2 гранта за ИЦМП	90% (грант 1) 100% (грант 2)	Q1/2008 и Q4/2010
Социјална укљученост и повратак	4	Јачање социјалне заштите и система укључености за дјецу у Босни и Херцеговини	1.300.000	1.300.000		Грант УНИЦЕФ-у*	100% (+паралелно суфинансирање од УК и НОР предвиђено)	Q1/2008
Владавина закона	5	Подршка стратешком планирању, координацији помоћи и капацитетима Европских интеграција	800.000	800.000		1 уговор - услуге	100%	Q1/2008

Јавна управа	13	Подршка Омбудсмену за људска права БиХ	250.000		250.000		100%	1 уговор – набавка	Јануар 2008.
Јавна управа	14	Развој и провођење једне интегрисане ПИФ стратегије у БиХ	500.000	500.000			100%	1 уговор – услуге	Q1/2008
		С/Т	12.886.394	12.136.394	750.000				
		Оса 2 – Социо-економски захтјеви							
Запошљавање и економски развој	15	Подршка регионалном економском развоју и развој малих и средњих компанија и предузећа	4.000.000	4.000.000			100%	3 уговора – услуге 1) 2,5 мил. евра 2) 1,0 мил. евра 3) 0,5 мил. евра	Q1/2008 Q1/2008 Q1/2008
Запошљавање и економски развој	16	Изградња капацитета промоције извоза и развоја извозне основе у Босни и Херцеговини	1.500.000	1.500.000			100%	1 уговор – услуге	Q1/2008
Запошљавање и економски развој	17	Побољшање активног тржишта рада у Босни и Херцеговини	1.200.000	1.200.000			100%	1 уговор – услуге	Q1/2008
Запошљавање и економски развој	18	Подршка развоју и капацитету социјалног дијалога и социјалних партнера	500.000	500.000			100%	1 уговор – услуге	Q1/2008
Социјална политика	19	Јачање високог образовања у Босни и Херцеговини III	400.000	400.000				Грант Савјету Европе	Q1/2008
Социјална политика	20	Подршка у реформи високог образовања	1.100.000	1.100.000			100%	1 уговор – услуге	Q1/2008
Социјална политика	21	Набавка опреме за средње стручне (ВЕТ) школе	1.300.000		1.300.000		100%	1 уговор – набавка	Q1/2008
Социјална	22	Јачање завода за јавно	1.500.000	1.500.000			100%	1 уговор –	Q1/2008

политика	здравство у БиХ							услуге		
Социјална политика	23	Набавка опреме за микробиолошке лабораторије у БиХ	500.000	30.000	470.000			1 уговор – услуге – 470.000 евра 1 уговор – услуге – 30.000 евра	100%	Q1/2008 Q2/2008
		С/Т	12.000.000	10.230.000	1.770.000					
		Оса 3 – Европски стандарди								
Регулаторни органи	24	Изградња капацитета у пољу управљања људским ресурсима Централне банке Босне и Херцеговине	250.000	250.000				1 уговор – Твининг Лајт	100%	Q1/2008
Регулаторни органи	25	Одржива изградња капацитета агенција за осигурање Босне и Херцеговине	800.000	800.000				1 уговор – твининг	100%	Q1/2008
Регулаторни органи	26	Помоћ Министарству безбједности, Министарству вањских послова, Министарству за људска права и избјеглице и другим надлежним органима у ефективном управљању миграцијама	1.500.000	1.020.000	480.000			1 уговор – твининг 750.000 евра 1 уговор – услуге 270.000 евра 1 уговор – набавка 480.000 евра	100% 100% 100%	Q2/2008 Q2/2008 Q4/2008
Регулаторни органи	27	Јачање система акредитације	1.000.000	1.000.000				1 уговор – услуге	100%	Q1/2008
Регулаторни органи	28	Јачање система мјеритељства	1.700.000	1.000.000	700.000			1 уговор – набавка 700.000 евра 1 уговор – услуге 1.000.000 евра	100%	Q1/2008

Регулаторни органи	29	Безбједносна инфраструктура	1.700.000	1.700.000			1 уговор – услуге	100%	Q1/2008
Регулаторни органи	30	Подршка испуњавању захтјева Уговора о енергетској заједници за југоисточну Европу	2.500.000	2.500.000			1 уговор – услуге	100%	Q1/2008
Регулаторни органи	31	Подршка изградњи капацитета РАК-а у телекомуникацијама	1.000.000	1.000.000			1 уговор – услуге	100%	Q1/2008
Регулаторни органи	32	Имплементација инфраструктуре јавног кључа (ПКИ) у Систему за заштиту личних података грађана (ЦИПС)	400.000	236.000	164.000		1 уговор – услуге 236.000 евра 1 уговор – набавка 164.000 евра	100% 100%	Q1/2008 Q1/2008
Регулаторни органи	33	Припрема за попис становништва – Фаза И	500.000	500.000			1 уговор – услуге	100%	Q4/2007
Регулаторни органи	34	Службе информисања у просторном уређењу за БиХ фаза I Успостављање мреже референтних ГПС станица	1.000.000		1.000.000		1 уговор – услуге	100%	Q1/2008
Припрема за предструктурне фондове	35	Јачање и хармонизација информационих система пољопривредног и руралног сектора у БиХ	1.500.000	1.500.000	200.000		1 уговор – услуге 1.300.000 евра 3 уговора – набавка 130.000 евра 20.000 евра 50.000 евра	100% 100% 100% 100%	Q1/2008 Q2/2008 Q2/2008 Q2/2008
Припрема за предструктурне фондове	36	Јачање капацитета програмирања руралног развоја у БиХ	1.000.000	1.000.000			1 уговор – услуге	100%	Q1/2008
Припрема за предструктурне фондове	37	Подршка реализацији и провођењу законске	1.000.000	1.000.000			1 уговор – услуге	100%	Q1/2008

фондове	регулативе о храни у БиХ											
Припрема за предструктурне фондове	38	Подршка политици о водама	1.000.000	1.000.000					1 уговор – услуге	100%	Q1/2008	
Припрема за предструктурне фондове	39	Подршка провођењу Директиве „Интегрисана превенција и контрола загађења“	1.500.000	1.200.000	300.000				1 уговор – услуге 1.200.000 евра 1 уговор – набавка 300.000 евра	100%	Q1/2008	Q1/2008
Припрема за предструктурне фондове	40	Изградња система канализационе мреже у Живиницама	1.500.000	200.000	1.300.000				1 уговор – радови 1.300.000 евра 1 уговор – услуге 200.000 евра	100%	Q2/2008	Q1/2008
Припрема за предструктурне фондове	41	Помоћ Министарству комуникација и транспорта у провођењу ИПА	700.000	700.000					1 уговор – твининг	100%	Q1/2008	
Припрема за предструктурне фондове	42	Техничка помоћ у ажурирању прописа о безбједности и интероперабилности жељезничког система	1.000.000	1.000.000					1 уговор – услуге	100%	Q1/2008	
	С/Т		21.550.000	17.406.000	4.144.000							
		Оса 5 – Дијалог с цивилним друштвом										
Цивилно друштво и медији	43	Изградња капацитета цивилног друштва за учешће у политичком дијалогу	1.500.000	1.250.000	250.000				1 уговор – услуге 1.250.000 евра 1 уговор – набавка 250.000 евра	100% 100%	Јануар 2008. Јануар 2008.	
Цивилно	44	Јачање локалне	1.500.000	1.500.000					1 уговор –		Јануар 2008.	

друштво и медији	демократије				грант УНДП-у*		
45 Цивилно друштво и медији	Подршка независности Регулаторне агенције за комуникације	300.000	250.000	50.000	1 уговор – Твининг Лајт 250.000 евра 1 уговор – набавка 50.000 евра	100%	Q1/2008 Q1/2008
	С/Т	3.300.000	3.000.000	300.000			
	УКУПНО	49.736.394	42.772.394	6.964.000			

* Основни критеријуми одабира и дојеле за дојелу бесповратних средстава изложени су у Практичном водичу за уговорне процедуре за вањске активности Европске уније. Никакво суфинансирање није предвиђено, у складу са чланом 253(1)(д) Правила о провођењу Уредбе о финансирању, која дозвољава дерогацију од захтјева за суфинансирање у вези са грантовима за “активности произашле из провођења споразума о финансирању са трећим земљама или активностима са међународним организацијама у смислу члана 43.”

** Основни критеријуми одабира и дојеле за дојелу бесповратних средстава изложени су у Практичном водичу за уговорне процедуре за вањске активности Европске уније.